

(Oqaaserineqartut atuupput)

13. september 2013

Naalakkersuisut Siulittaasuata, Aleqa Hammond-ip, ammaanermi oqalugiaataa

(Naalakkersuisut Siulittaasuat)

Aallaqqaasiut

Inatsisartuni siulittaasoq ataqqinartoq, Inatsisartuni ilaasortat ataqqinartut, innuttaaqatikka ataqqinartut.

Siullermik ukiaanerani ataatsimiinnissamut Inatsisartut siulittaasuata tikilluaqqusineranut Naalakkersuisut sinnerlugit qujaqaanga.

Taamatuttaa qaluffimmi oqaatsit tusakkavut isumatoorsuit pillugit qujaqaanga. Ataatsimiittarfimmi maani oqallittarnissatsinnut aalajangiisarnissatsinnullu oqaatsit tusakkavut eqqaamaniartigik.

Matumani ataatsimiinnissatsinnut tikilluaqqunissassinnut qilanaarsimavunga. Oqallittussanngorpugut pingaarutilinnillu aalajangiisartussaalluta. Maani aalajangikkat tamarmik tamatsinnut sunniuteqartussaapput, ilaqutatsinnut sunniuteqartussaapput, taamatullu tamatsinnut inuttut innuttaasunullu ataasiakkaanut sunniuteqartussaallutik.

Nunatsinni kikkut sumi najugaqassanersut Københavniimit aalajangersorneqartarallarmata uanga meeraavunga. Nunaqarfiit matuneqarnissaat Københavniimit aalajangerneqartarpoq, innuttaasullu illoqarfinnut anginernut inissiaateqarferujussuarni najugaqartussanngorlugit nutserneqartarlutik, soorlu Blok P-usimasoq eqqaaginnaraanni. Uummannami peroriartorpunga, Elisabannuaq Johansenillu, arnani siullersaalluni Landsrådetoqqami ilaasortaasimasoq, Uummannap illoqarfittut attatiinnarnissaanik aalajangeeqataasut ilagisimavaat. Uummannap inuerutinneqarnissaanut pilersaarut, innuttaasullu Nuummut, Blok P-imut nuutsinneqarnissaat unitsippaa.

Taamani aamma misigaara uanga sioqqullunga kinguaariit danskit naalagaaffiata nunattalu akornanni akisussaaneq allannngortinniarlugu suliniuteqalersimasut. Namminersornerulernerup eqqunneqarnera misigisaqarfigaara. Innuttaasut taasisinneqarnerisigut EF-imit aninerput misigaara, taamatullu aalisarnerup tungaatigut nammineerluta aalajangersuisinnaalernerput. Sumi inunngorsimaneq pillugu immikkoortitsinerup atorunnaarsinnera misigisaqarfigaara. Namminersortutut oqartussaalernitta eqqunneqarnera pisuussutivullu uumaatsut pillugit oqartussaalernerput misigisaqarfigaara. Maannakkullu matumani oqaluttarfimmiippunga Naalakkersuisunut Siulittaasuusartuni arnani siullerpaattut toqqagaasimallunga.

Uagut kalaallit taamatut ineriartorsimanerput peqataaffigalugu misigisaqarfigisimagakku tulluusimaarutigeqaara. Sullerinnikkut, piumassuseqarluarnikkut tunaartalimmillu anguniagaqarnikkut Nunatta angusimasai uangattaaq tulluusimaarutigaakka. Taamatullu

siusinnerusukkut Naalackersuisuusarsimasut sulisimani
innuttaasullu peqatigalugit angusaqarsimani qujamasuutigaakka.
Kiisalu Nunatta ineriartoqqinnissaanik Nunattalu nunat tamalaat
akornanni inissisimanagerata nukittornissaanut suliassat uannut
tatiginnikkut tunniunneqarsimasut maniguullunga
naammasisassatut isumagissallugit.

Nunat tamalaat

Nunatsinni nunallu tamalaat akornanni nunatta soqutigisaasa
tamatorluinnaq sorsuutigalugillu illersortuarniarakkitt
oqaatigissallugu uannut pingaaruteqarluinnarpoq. Issittumi
Siunnersuisoqatigiit assersuutigilakka. Tassani suleqatigiiffimmi
nunat tamalaat ilaasortaaffigisaanni peqataanissatsinnut
pisinnaatitaaffeqarnerput pillugu akiuussimaneq
akilersinnaasimavoq. Nunarput Issittumi Siunnersuisoqatigiit
ingerlassaanni isumaqatigiinniavinnernit avammut
ajattorneqarsimavugut. Maannakkulli apeqqutini nunatsinni
oqartussaaffigineqartuni oqaluuserineqarnerini nerrivimmi
ataatsimiiffiusumi issiaqataaqqilersinnaanerput qulakkeersimavarput.
Pisinnaatitaanerput sorsuutigiumavarput - ilungersuutigisimavarput -
angorusutagullu angusimallugit.

Innuttaasut ataasiakkaat eqqarsaatigalugit tamanna qanoq
sunniuteqarpa? Ulluinnarni immaqa malunnaateqarujussuanngilaq.
Kisianni nunat tamalaat akornanni Nunatta suliumatussuseqarluni
peqataanermigut, kalaallit soqutigisaasa saqqumilaartinnissaat kiisalu
ineriartortitsinissamut aningaasaleerusussuseqartunut Nunatta
pilerinarsarnissaanut tamanna tapertaassaaq. Taamaattorli uagut

naqisimaneqanginnissatsinnut imaluunnit nunatsinni
soqutigisatsinnik sumiginnaanginnissaq pillugu iliuseqarnerput
ersarissumik nalunaarneruvoq. Tamanna tateqarluta pisinnaanitsinnut
tapertaavoq, taamatullu immitsinnut tulluusimaarutigisinnaanitsinnut.
Immaqa aamma innuttaasut ataasiakkaat tamanna namminneq
imminerminnut tatiginerulernissaminnut atorsinnaavaat. Inuiattut,
kulturikkut, eqqarsariartaatsikkut kinaassutsimillu
ilisimaarinninnermut atorneqarsinnaalluurtutut ippoq.

Nunat tamalaat akornanni suliniuteqarnitsinnut tapiliullugu 2014-imi
Amerikamiut illoqarfiisa pingaarnersaanni, Washingtonimi, Kalaallit
Nunaata Sinniisoqarfianik ammaanissaaq siunertaarput.
Tassuunatigut naalackersuinikkut USA-mut attaveqarnitta
pingaaruteqarnera malunnartinneqassaaq, taamatullu avammut
nioqquteqarnerput pingaartillugu siuarsarusukkatsigu aammalu
tassani innuttaasut aningaasaliinissamut kajumernerulernissaat
anguniarusukkatsigu.

Ilangullugu nuannaarutigaarattaq Islandip nunatsinni
aallartitaqarfimmik pilersitserusunneq
piviusunngortissinnaasimammagu. Nunatsinnut
imaannaanngeqisumut Island tikilluaqqungaarpara, taamatullu nunat
marluk inuiaallu niuernerisa ikinngutigiinnerisalu
annertusiartortumik nukittorsarneqarnissaat qilanaaralugu.

Pisinnaatitaaffivut pillugit Naalackersuisut ilungersorlutik
suliniuteqarniarput, aammalu nerisassanik immitsinnut
pilersorsinnaanitsinnut pisinnassuseqalernissarput

ilungersuutiginiarparput. Piniarnermut atatillugu kulturikkut oqaluttuarisaanitsigullu ileqqutoqqavut ukiuni aggersuni ilungersorluta attattuaannartinniarpavut. Nunatsinni nangittumik arfanniarsinnaanissaq sorsuutigissavarput.

Arferit pillugit Kalaallit Nunaata kissaatigivaa arfanniartarneq pillugu ataatsimiititaliarsuup nangittumik arfernik pisassiisarneq pillugu katersuuffiussasoq, eqqissisimatitaanernut apeqqutinik pinnani. Nunatsinni arfanniartarneq piujuaannartitsineq toqqammavigalugu ingerlanneqarpoq.

Taamaattumik novembarip qaammataani danskit kalaallillu qinikkat naalackersuinikkut oqallinnissaat siunertaralugu nunatsinnit qaaqquisimavugut, IWC-mi ilaasortaanitsinnut apeqqut pillugu ataatsimoortumik aaqqiisoqarsinnaanissaa anguniarlugu. Kunngearfik tamakkerlugu naammaginartumik inerniliisoqarsinnaanissaa nunatsinnit neriuutigaarput.

Qanorluunniillu inerniliisoqassagalarpat innuttaasunut tamatsinnut - ilinnut uannullu - siunissami aggersumi nunatsinni arferup neqaanik pissarsisinnaajuaannarsinnaanerput qulakkeerusuppara; kalaaliaqqani, pisiniarfinni angerlarsimaffitsinni iggavitsinnilu. Ullumikkut, siunissamilu. Tamanna kattuffinnik susasaqartunillu attuumassuteqartunik qanimut oqaloqateqarnikkut suleqateqarnikkullu qulakkeerneqassaaq. Inooriaatsitsinnut, eqqarsariartaatsitsinnut pingaartitatsinnullu tunngasut illersorpagut kinaassuserput pisinnaatitaaffigullu pillugit.

Attaveqaqatigiinneq

Pisiniarfimmi sumiiffimmi nerisassanik pisiassaqarnera innuttaasunut ataasiakkaanut tamanut pingaaruteqarpoq. Inuiaqatigiit ataqatigiittumik aaqqissuussaanerannik tamanna isumaqarpoq.

Taamaammat Nuummi Umiarsualiviup allineqarnissaa Naalakkersuisunit pingartinneqarpoq. Taamatut aalajangiinikkut umiarsuarnik nunatsinnut pilersuineq malunnaatilimmik pitsanngoriartussaassaaq. Tassuunatigullu nuna tamakkerlugu attaveqaqatigiinneq aamma pitsanngortussaassaalluni. Umiarsualiviup allineqarnissaa pilersuinissamat taamaallaat Nuummumut iluaqutaasussaangilaq, sinerissalli sinneranut aamma pilersuinikkut pitsannguutaassalluni.

Qaqortumi mittarfittaarnissamat atatillugu aalajangiinissamat toqqammavissanik suli erseqqissaaneq Naalakkersuisunit ilungersortumik ingerlanneqarpoq. Nunatsinni tullianik mittarfittaarnissaq Qaqortumi pisussaammat matumani naqissuserlugu oqaatigerusuppara.

Peqqinnissaqarfik

Illoqarfiit ilaanni kusanartorsuarnik ajunngitsorsuarnillu atuarfeqarpoq. Tamanna ajunngilluinnarpoq. Avatangiisini pitsaasuni sulisinnaaneq meeqqanut atorfeqartunullu pingaaruteqarluninnoq. Avatangiisit peqqinnartut iluamik ilikkagaqarnissamat pingaaruteqarput. Taamaattorli illoqarfiit allat ilaanni taamaattoqanngilluinnarnera aamma nassuerutigisariaqarparput. Tamanna aaqqiivigisariaqarparput. Taamatut equngasumik

ingerlatsineq uagut inooqataaffigisinnaanngilarput. Meeqqat illuni peqqissutsimut innarliisinnaasuni atuartinneqarnissaat uagut inooqataaffigisinnaanngilarput. Taamaammat tamakku tungaasigut Naalackersuisut iliuseqarniarput.

Pinaveersaartitsineq peqqissutsimullu siuarsaaneq salliutinneqartussat Naalackersuisunit isigineqarlunnarput. Innuttaasut maannamit amerlanerusut tupa aammalu imigassamik ikiaroorartumillu atonerluisutut inuuneq taarserlugu peqqissuunissaq siunertarlugu assigiinngiaartunik nerisaqarlutillu annertuumik timiminnik atuisarnissaat uagut anguniagaraarput.

Innuttaasut peqqissutsikkut inuunerat pitsangorsarneqassappat, minnerunngitsumillu inuunerup pitsaassusaa qaffatsinniassagutsigu peqqissumik inooriaaseqarnissaq pinngitsoorneqarsinnaanngilaq. Tamatta inuttut pitsaassusilimmik inuuneqarnissaq piviusunngortikkusukkutsigu aamma nammineerluta siuttuuniartariaqarpugut.

1990-miit 2011-mut inuit 1.108-t imminoorsimapput. Tassa Qasigianguani innuttaasut amerlaqatingajaat. Tamanna amiilaarnarlunilu aliasuutiginarpoq! Maani ataatsimiittarfimmi issiasugut, taamatullu innuttaaqatitta ilarpassui radiokkut manna naalaartut qularnanngitsumik tamatta imminoorsimasumik nalunngisaqarpugut.

Akisussaaffik uatsinniittoq naammaginartumik nammassisinnaasimannngilarput. Tamanna maannakkut

allanngortittariaqarparput. Tamatta inuiattut akisussaaffigaarput!
Inuuneq isumaqartoq pilersittariaqarparput. Inoqativut
ajornartorsiuteqartut ikorfartortariaqarpavut. Ilaquttatsinnut
ikinngutitsinnullu tamatta inuttut akisussaaffeqarpugut.
Inuiaqatigiinnik tamanut inissaqarfiusumik sanarfisariaqarpugut.
Tamanna akisussaaffik innuttaasunit tamanit aamma
kivitseqataaffigineqartariaqarpoq. Matumani Naalackersuisut aamma
akisussaaffeqarput, akisussaaffillu tamanna uagut tigussavarput.
Taamaamat immi­nut toquttarnernik pinaveersaartitsineq immikkut
suliassa­qarfittut Naalackersuisunit pingaartinneqarpoq. Tamanna
tunn­gavigalugu immi­nut toquttarneq pillugu
pinaveersaartitsinissamut siumut isigaluni iliuuseqarnissamut
siunnersuuterput matumani ataatsimiinnerup nalaani
saqqummiunniarparput. Periuseqarnissaq immi­nut toqunnissaminnut
eqqarsaatersortunut, immi­nut toqunnerup malitsigisaanik
eqqorneqarsimasunut taakkulu ilaqutaannut tamakkiisumik
iliuuseqarnissamik qulakkeerinnissaaq.

Pingaarnerusumik aningaasarsiornikkut anguniakkavut

Nunatta ilorraap tungaanut ineriartornissaannut pisariaqartoq
tassaavoq tamatta akisussaaffimmik tigusinissarput, taamatullu
tunniussa­qarusulluta iliuuseqarnissatsinnut periarfissaqarneq.
Tamanna minnerunngitsumik ilinniartitaanikkut
inuussutissarsiutinillu piorsa­nerup iluini atuuppoq,
taamaaliornikkummi ullutsinni periarfissarpas­suit pissanganartullu
takkussortut siunissatsinni atorluarsinnaasavut
iluaqutigilluarnerisigut.

Aningaasaqarnerput eqqarsaatigalugu takussaasumik
inerititaqalernissarput pisariaqarluinnarpoq. Taamaammallu
namminersortut suliffiutaat nukittorsartariaqarput nunarpullu
ataatsimut isigalugu aningaasarsiornikkut annertunerujussuarmik
inissisimasariaqarlutik. Inuit amerlanerusut suliffeqalernerisigut
nunatsinni siunissami pissarissaarnissamut
aqqutissiortoqarsinnaavoq.

Naalackersuisut ersarissumik naliliinerat naapertorlugu ukiuni
aggersuni aatsitassarsiornerup ineriartortinneqarnissaa aalisarnerullu
ineriartorteqqinnissaa tassaasussaapput aningaasarsiornerup
qaffassarnissaanut toqqammaviusussat. Suliassaqarfinni taakkunani
namminersortunit pigineqartunik suliffinnik ineriartortitsinissamut
suliffissanillu nutaanik pilersitsiortornissanut periarfissaqarluartut.
Taamaalilluni aningaasaqarnikkut toqqammaveqarneq
pilersinneqarsinnaavoq - ataatsimoortumik tapiissutit avataasigut -
ilinniartitaanermut atugarissaarnermullu aningaasalersuisinnaasunik.

Ilinniartitaanermi ilinniarfiit ilinniartitaanermullu neqeroorutit
ineriartorteqqissavagut. Inuusuttortagut, taamatullu inersimasortagut
ilinniaqqinnissaminnik kajumittut tapersersortariaqarpagut.
Ilinniartitaaneq tassaavoq atugarissaalernissamut aqqut,
namminersulivinnissamullu aqqut.

Naalackersuisut kissaatigaat nunaqarfiit inoqarfiillu
nukittorsarneqarnissaat taamaasilluni nunatsinni ineriartornerup
naligiinnerusumik oqimaatigiinnerusumillu ingerlalnissaa
anguniarlugu. Suliniutit taassuma tungaanut ingerlatsilersussat ilagaat

Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut 2014-moortoq aqutugalugu Nuup avataaniittut sanaartugassat annertusarneqarnissaat. Taassuma saniatigut kommuninut tapiissutit agguanneqarnerisa allanngortinneqarnerisigut kommunit akornanni oqimaaqatigiinnerusumik ingerlalnissaq siunertaavoq.

Qanimut oqartussaaqataaneq

Illoqarfinni minnerunngitsumillu inoqarfinni mikinerusuni innuttaasut nammineerlutik ineriartornissaminnik aalajangiisinnaanissaminnut periarfissaat Naalakkersuisuni qulakkeerniarneqarlunilu nukittorsarniarneqarpoq. Taamaammat Naalakkersuisut assigiinngitsutigut pilersitsiniarput. Sapaatip akunnerata naanerani inoqarfinni mikinerumaani ineriartornissaq pillugu isumasioqatigiittoqassaaq. Nunaqarfiit siulersuisuinik, borgmesterinik KANUKOKA-llu siulersuisuinik naapitsisinissaq Naalakkersuisuni qilanaaraarput. Naalakkersuisut pilersaarutigaat nunaqarfiit pillugit nuna tamakkerlugu 2014-mit ataatsimeersuartitsinissaq.

Kommunit pillugit aqutsinermut inatsisip allannguuteqarnissaa siunertaralugu Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerini najukkami ataatsimiititalianut nutaamik aqqissuussinissamut siunnersuut Naalakkersuisunit saqqummiunneqassaaq.

Najukkami ataatsimiititaliat 2009-mi kommunit kattussuunnerisa kingorna qanimut oqartussaaqataanerup siornatigut illoqarfinni kommuniusimasuni annikillisarnerannik killormut saatitsisussat atorpeqassapput. Najukkani ataasiakkaani ataatsimiititaliat sorpassuarnik nunagisamut attuumassuteqartunik isumaginnittussat pilersinneqassapput.

Naalakkersuisuni isumaqarpugut najukkami ataatsimiititaliornissat, taakkulu isumagisassaat sumiiffinni ataasiakkaani aalajangersarneqassasut - Namminersorlutik Oqartussanit naalakkersorneqaratik. Najukkami ataatsimititaliat kommunikkaartumik suliassani nunaqarfinni siulersuisunut tapertaassapput. Nunaqarfinni siulersuisut aallaqqaataaniilli kommuninit akisussaaffigineqareerput, kommunillu inuttaasut peqatigalugit suleqatigalugillu najukkami ataatsimiititaliorusunnerlutik nammineerlutik aalajangissavaat.

Aalisarneq

Aalisarneq tassaajuaannarallarpoq Nunatsinni inuussutissarsiorfittut pingaarnertut ingerlanneqartoq, avatitsinnilu imartatsinni pisuussutit uumassusillit tassaapput inuunitta napatinniarnerni, aningaasaqarnitsinni niuernitsinnilu pingaarnarpaatut inissisimasut.

Pisassiisarnernit ilisimatuussutsikkut misissuinernik toqqammaveqartuarnissaat, taamatullu piujuartitsinermik aallaaveqarnissaat Naalakkersuisunut pingaaruteqarpoq.

Avatitsini aalisarfiusinnaasut tamakkiisumik atorluarneqarnissaat Naalakkersuisunit eqqumaffigineqarluinnarpoq, ilanngulluguli pinngortitamik pisuussutinillu mianerinninnissaq eqqaamajuartariaqarluni. Tamatumani eqqarsaatigaavut aalisarnissamut periarfissat kiisalu imartatsinni aalisakkat nutaat takkussortut atorneqarnissaat.

Tunami makrel-inik ammassassuarnillu misileraataasumik aalisarnerup aallartilluarsimanagera uanga qiimmallaatigaara.

Misileraalluni aalisarneq siunissami makrel-inik ammassassuarnillu aalisarnermik aallarniisoqarsinnaaneramik tikkuussisuussaaq. Nunatsinni sineriaruumi makrel-inik ammassassuarnillu aalisarsinnaanermut akuerineqarnissaa anguniarlugu Naalakkersuisut sulissuteqarlutillu ilungersuuteqarniarput.

Inuutissarsiutigalugu aalisarnermit isertitat affaasa (50%) piunasaqaatiginissaat Naalakkersuisooqatigiinni aalajangiiffiqineqarpoq. Taamatut aalajangersakkap atuutilernerata kingorna aalisarnermik aallarniisimasut tamatumani eqqorneqassanngillat. Atuutsitsileqqinneq siunissami aalisarnermik ingerlatsisussanut atuuttussaavoq. Ilanngullugu immikkoortut marluk, tassaasut avataani aalisarneq aamma sinerissap qanittuani aalisarneq eqqarsaatigalugit periarfissiisoqalernissaa eqqarsaatersuutunut ilaavoq. Naatsumik oqaatigalugu: Maannakkut inatsiseqarneq avataani aalisartunut atuuppoq, saniatigullu pisassiisarnermut aalajangersagaq sinerissap qanittuani aalisartunut atuuteqqilissalluni.

Aalisarnermut inatsisip atuutsinneranut atatillugu "atuisut ilisimasaat" atorlugu qulakkeerinninnissaaq aamma Naalakkersuisunit sulissutiginiarneqarpoq. Aalisarnermut inatsisip siunertaani atuisut ilisimasaat biologit siunnersuineratullu naleqartigaluni atorineqarnissaat qulakkeerineqassaaq.

Taamatuttaaq Naalakkersuisuni tunaartaraarput sinerissap qanittuani inuuniutigalugu aalisartuusinnaanerup, saniatigullu tulaassanik tigooraasutut nioqutissiortutullu ingerlatsinerit ataatsimoortillugit

ingerlanneqarsinnaajunnaarnissaat. Aalisarteq nioqqutissiortorlu
assigiinnngissuteqartariaqarput. Taamaaliornikkut
inuussutissarsiummi tassani kina sumi inissisimansoq
ersarissumik takuneqarsinnaalissaaq.
Oqaatigeriikkakka tamarmik 2014-imi Inatsisartut upernaakkut
ataatsimiinnissanni inatsimmut siunnersuutigineqartussami
ilanngussorneqassapput.

Piniarneq

Isorliunerusuni ileqqutoqqat naapertorlugit piniarnermut atatillugu
pisassiisarnerup nalilersoqinneqarnissaa Naalakkersuisunit
kissaatigineqarpoq. Suliassartaa inuutissarsiutigalugu piniartut
sunngiffimminnilu piniartut sinniisaannik qanimut
ataqatigiissaarinikkut ingerlanneqassaaq, taamatullu naliliinermi
Piniarnermut Siunnersuisoqatigiit akuutinneqassallutik. Piniagassanik
ataasiakkaanik pisassiissusiinerni ulumikkutulli aalajangersaasarnerni
atuisut biologillu ilisimasaat toqqammavigineqartassapput.
Isorliunerusuni neqimik pisariaqartitsineq ukiullu kaajallannerani
umiarsuarnik pilersuisunik ikittuinnarnik tikiqqartarneq naliliinerni
amma pingaaruteqartumik assersuussinikkut akuutinneqartassapput.
Kulturerput, ilisimasavut, naleqartitavut ileqquvullu allatuulli
nalilersuinermi ataqqillugit tunngavigalugillu sulissuugut.

Nunalerineq

Naatitanik, neqinik inuutissanillu allanik, taamatullu nersussuit
savaaqqallu amerlinissaasa aqqissuussiffiginissaa Naalakkersuisunit
kissaatigineqarpoq. Taamatut suliniuteqarneq nunalerisut sinniisaat
kiisalu Nunalerinermut Siunnersuisoqatigiit qanimut

suleqatigilluinnarlugit ingerlanneqarpoq. Taamaammallu ukiuni qulikkaani tullinnguuttuni - ukiup tullissaa isigiinnarnagu - ineriartortitsinissaq siunnerfigalugu toqqammaviliinissaq aallaavigalugu Nunalerinermut Siunnersuisooqatigiit suliaasa nangissinnaanissaat Naalackersuisunit soqutigineqarpoq.

Nunalerinermut Siunnersuisooqatigiit innersuussutiginiagaat 2014-imi ukiup affaata siulliup ingerlanerani naammassineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Innersuussutaasussat naalackersuinikkut suleqqinnissami tunngavigineqassapput, Naalackersuisunilu takunissaat qilanaaraarput.

Ineqarneq

Ineqarniarneq eqqarsaatigalugu nunatsinni annertuumik unammilligassaqarpugut. Namminersorlutik Oqartussat inissiaataasa amerlanersai ukiut 40-t sinnerlugit matuma siornatigut - 1960-kunni 1970-ikkunnilu - sanaartorneqarput. Inissiaateqarfiillu ilarpassui ataavartumik aserfallatsaaliorneqannginnamik maannakkut najugaqarfigineqarsinnaajunnaariartorput. Ilaallu

najugaqarfigineqarsinnaanatik ingitserneqariaannaapput.

Inuiaqatigiit pigisaat nalillit attatiinnarniarutsigit ataavartumik aserfallatsaaliuisarnissaq maannakkorpiaq aallartittariaqarpoq - tamannalu inissiaqarnermuinnaq attuumassuteqanngilaq. Pisortat illuutaannik attatitsiinnarniarutta immitsinnut kinguaariinnullu aggersunut pisussaaffeqarpugut - ataavartumik aserfallatsaaliuinerit piviusunngortinnerisigit aamma pisariaqartitsineq naapertorlugu inissianik nutaanik sanaartornikkut.

Silap pissusaa

Ulluinnarni inuunitsinni silap pissusaata allanngoriartornera qanimut malussarfigiuaannarparput. Silap pissusaata allanngoriartorneratigut unammilligassagut uagut inuiaqatigiittut iliuuseqarfiginissaat piareersimaffigisariaqarparput. Taamatut oqareerluni silap pissusaata allanngornerani periarfissat nutaat aamma isiginngitsoorneqarsinnaanngillat, sapinngisamillu aningaasarsiornikkut inuiaqatigiillu ineriartornitsinni suliniuteqarnitsinni atorluarlugit.

Silap pissusaata allanngoriartornera malitsigisai sermillu annikilliartrornera nutaarluinnarnik inuussutissarsiutigisinnaasanik ammaassipput. Takornariat umiarsuarnut ilaallutik annertunerujartortumik avannarpartersinnaalerput. Aatsitassarsiornernik ingerlassaqartut misissueqqaarnitik annertusarsinnaavaat, Issittorlu avannaqqullugu ingerlaniartut sikuerukkiartornera iluaqutigalugu siunissami immaq container-inik angallassinermi Asia-miit Asia-mut imarsiornikkut periarfissat nutaatut iluaqutigisinnaalissavaat.

Nunarput pinngortitarsuullu kusanaqisup kinguaariinnut aggersunut attatiinnarsinnaanissaa siunertaralugu pisuussutitsinnik atuinerup sapinngisamik qularnaatsumik piujuartitsinissamillu toqqammaveqartumik ingerlanneqarnissaa Naalakkersuisunit qulakkeerniarneqarpoq.

Nukissiuutit

Maani nunatsinni nukissiuutinut - pingaartumik erngup nukinganik atuinikkut - inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit innuttaasutut inuussutissarsiortutullu annertusiartortumik immitsinnut pilersorsinnaanerput, minnerunngitsumillu piujuaannartitserusunneq

aallaavigalugu malunnaatilimmik aningaasalersuinerput
assersuutaavoq maluginiagassaq. Maannakkullu ukioq manna nuna
tamaat isigalugu pisortat nukissiorfeqarnikkut atugaasa 70%-ii
nukissiummit ataavartumik ingerlanneqartumit
angusinnaalersimavarput. Allatut oqaatigalugu piujuaannartitsineq
tunnavigalugu nukimmik atuisutut nunarsuarmi siuttuusut
akornannut inissilluta. Tamanna tulluusimaarutigisinnaavarput.

Silap pissusaata allanngutsaaliornernut immitsinnullu
annertunerusumik pilersorsinnaanitsinnut iluaqutaavoq. Taamatuttaaq
suliffissuaqarnikkut ineriartornitta ilaata nukissiuutinik ataavartumik
aallaaveqartumik atuinikkut ingerlanneqarnissaanut
periarfissaqalerpugut. Taamaaliorutta aningaasarsiornikkut
suliffissuaqarnikkullu ineriartortitsinerup piujuaannartitsineq
tasiorlugulusooq ingerlatsisinnaanermut allanit nersualarneqarluta
assersuutissaqqissutut inissisimalersinnaavugut. Ilanngullugu nunatta
ineriartorteqqinnissaanut akornusersuinngikkaluarluta silap
pissusaata tungaatigut akisussaaffilimmik ingerlatsinissatsinnut
piumassuseqarnerput tassuunatigut assersuutitut atussallugu
kusanarluinnarpoq.

Pinngortitaq Avatangiisillu

Pinngortitarsuaq avatangiisigullu immikkooruteqarluinnartut,
taamatullu innarleruminartut illersornissaannik qulakkeerinninnissaq
Naalakkersuisunit qitiutinneqarpoq. Ullutsinnut naleqqutinngitsumik
eqqagassanik isumaginninnitta tungaatigut annertuunik
unammilligasaqaratta ilisimavarput. Unammilligassallu
saannguatsinniittut qanoq iliuseqarfigissanerlugit iliuusissatta

annertusarneqarnissaannik pisariaqartitsinerput naqissuserlugulusooq pisariaqartitsinerput takutippaa. Uagut nunagaarput, eqqagassaatittalu nammineerluta isumaginissaat uagut akisussaaffigaarput. Naalackersuinikkut aalajangiinerit tamarmik sutigut tamatigut pinngortitamik avatangiisinillu ataqqinninnermik toqqammaveqassapput. Kinguaariit uatsinnik malitsisussat pillugit pinngortitaq avatangiisivullu minguitsut attatiinnartuarnissaat sulissutigisariaqarparput.

Inersimasunut kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasunut kingunipilutsitsisunut neqeroorutit

Ukioq 2004-mi misissuinerup takutippaa niviarsiaqqat 28%-ii nukappiaqqallu 9%-ii kinguaassiuutitigut atornerlugaasarsimasut. Inersimasut kingunipilutsitsisut siunissami qaninnermi qassiusinnaanissaat kisitsisitigut oqaluttuunneqarpugut. Kingunipilutsitsisut qanoq innerinik takutitsisut ilagaat 2009-mi misissuineq "Kalaallit Nunaanni Meeqqat"-nik taaguuserneqarsimasoq. Tassani anaanaasut apersorneqarsimasut 35%-iisa miss. meeraanermi atornerlugaasarsimallutik oqaluttuarivaat.

Nuna tamakkerlugu isigissagaanni anaanaasut pingasuugaangata ataaseq meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlugaasimavoq.

Ilarpassui meeraanermi kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimanerup kingunerisaanik kingunipilutsitsipput, taamaammallu pisariaqartumik katsorsarneqarnissaminut periarfissaqannginnamik ulluinnarni inuunertik atoruminaatsittarpaat.

Kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasunut tarnip nakorsaanic
inersimasunut kingunipilutsitsisunut katsorsartinneqarnissamik
neqerooruteqartussat nuna kaajallallugu angalasinnaasut
pilersinneqarnissaat Naalakkersuisut anguniagaraat. Taamatut
eqqorneqarsimasut ulluinnarni pitsaanagerusumik
atugaqalersinnaanissaannut sulilernissaminnullu
piareersimanerulernissaannut ikiorserneqarsinnaapput. Taamatuttaaq
qitornaasa kinguaassiuutitigut atornerlunneqaanginnissaat
allatulluunniit isumaginerlunneqarnissaat
pinaveersaartinneqarsinnaavoq. Angerlarsimaffiit
ikiorneqarnissaminnik pisariaqartitsisut tamarmik
ikiorserneqarsinnaanerat anguniarlugu nukigut tamakkiisumik
atortariaqarpavut. Kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut
ikiorniarlugit tamanna pisariaqarpoq. Pinaveersaartitsineq
siunnersuinerlu nukittorsartariaqarpavut.

Tamanna patsisigalugu Ilaqtariinnermut Inatsisinillu
Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfiup suliassap
pilersaarusiorderani tarnip nakorsaanic namminersortunik,
akuerisaasutullu sulisunik, suleqateqarneq aallarereersimavaa.
Angalasinnaasut pilersinneqarsimapput sulinertillu aallarereerlugu.

Meeqqat inuusuttullu ajornartorsiutillit

Meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu inuusuttunut
pinerlunniartartunut annertusisamik isumannaatsumillu
iliuuseqarnissaq siunertaavoq. Inuusuttunut eqqartuussaassutaasumik
pinerluuteqarsimasunut siusinnerusukkut immikkut
neqerooruteqarsimangilaq, inuusuttullu tamakkua inissiisarfinnut
inersimasut akornannut inissinneqartarsimallutik.

Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik naapertorlugu ukiuni kingullerni tallimani meeqqat inuusuttullu 17-it sivilunerusumik sivilinnerusumilluunniit tigummineqartarsimapput. Tigummigallarneqarnerannut pissutaagajunneruvoq inunnut ulorianartumik pinerluuteqarsimaneq.

Meeqqat inuusuttullu tamakkua ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinniitinneqarsinnaanngimmata immikkut ittumik inissiisarfeqarnissaq pisariaqartinneqarpoq. Isumannaallisakkamik namminersortumik ingerlasumik pilersitsinissaq Inatsisartut Aningaasaqarnermut Aataatsimiititaliaata akuerisimavaa, sulisussanillu piaarnerpaamik inuttassarsiuisoqassalluni.

Immikkut ittumik iliuseqarnissaq nammassiumallugu, aammalu meeqqat pillugit FN-imi isumaqatigiisummi piumasaasut malikkumallugit immikkoortortamik isumannaallisakkamik arfineq pingasunut inissalimmik Sisimiuni pilersitsisoqarpoq inuusuttunik tamakkuninnga innuttaasunut pimoorullugu ilaalersitseqqinniagaqartussamik.

Meerartatta inuusuttortattalu uagut inersimasut qanimut tapersersortigalutalu isumannaatsumik tunuliaqutarissavaatigut. Akisussaaffik taanna uagut inersimasut paasillugu piviusunngortittariaqarparput.

Angerlarsimaffeqannginneq

Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoqarfiup ukioq manna juni-p qaammataani nalunaarusiaq "Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqannginneq" saqqummersippaa, tassanilu angerlarsimaffeqannginnerit assigiinngitsut pingasut nassuiarneqarput; inissaqannginneq, utaqqiisaasumik inissinneqarneq angerlarsimaffeqannginnerlu.

Nalunaarusiap erseqqissumik takutippaa angerlarsimaffeqanngitsut timikkut anersaakkullu atugaat, taamatullu angerlarsimaffeqannginnermut pissutaasut. Nalunaarusiaq siunissami tamatumunnga iliuuseqarnissamut tunngavissiivoq. Angerlarsimaffeqannginnermut aaqqissuussamik iliuuseqarnissap sulissutiginnissaa massakkorpiaq siunertaavoq. Tassunga atatillugu anguniagaavoq Naalackersuisoqarfiit attuumassuteqartut, inissiaatileqatigiiffiit KANUKOKA-llu peqataaffigisaannik suleqatigiissitamik pilersitsinissaq.

Uagut nammineq inuiaqatigiinni sanngiinnerpaanut qanoq iliuuseqarnerput atugarissaarnermut uuttuutaassaaq, tassuunakkullu pikkorinnerulertariaqarpugut.

Atugarliortunut ilaqutariinnullu ajornartorsiutilinnut annertunerusumik ikiuuteqarneq

Nunatsinni ilaqutariippassuit isumaginninnikkut ajornartorsitilerujussuit amerlaqaat, ajuusaarnaqisumillu tamanna tamatigut meerannguit eqqugaasarlutik. Uagut tamatta – angajoqaat, ilaqutariit, pisortaqarfiit, kommunimut Inatsisartunullu qinikkat – akisussaaqataavugut pinngitsoortitsinissamut. Pineqartumut

tunngatillugu iliuuserisat annertusarneqartariaqarput. Taamaattumik Naalakkersuisut tamanna salliutillugu amerlanerusunik aningaasaliisimapput. Massakkut killiffik tassaavoq ilaqutariinnut sullissivinnut, ilaqutariit højskoliinut, qimarnguinnut orniguttarfinnullu tapiissutinik amerlanerusunik 2013-imi aningaasanut inatsisikkut aningaasaliisoqarluni.

Ilaqutariinnut sullissiviit, ilaqutariinnut højskolit, qimarnguiillu suliatik pitsaanerusumik kivissinnaassappatigit pikkorissarneq aqutissaavoq. Tassunga atatillugu taasariaqarpoq Namminersorlutik Oqartussat aammalu Nunat Avannaamioqatigiit Atugarissaarnermut Centeriat kiisalu kommunit suleqatigiimmata ilaqutariinnik sullissivinnut sammititamik pikkorissarnissamik tassani qitiutinneqassalluni piginnaanngorsaaneq.

Innarluutilinnut atukkat pitsaanerusut

Innuttaasut annertuumik innarluutillit - pingaartumik inuit ineriartornikkut innarluuteqartut - pisariaqartippaat periarfissatigit annertunerusumik pilersitsillutalu iliuuseqarnissarput.

Ineriartornikkut innarluuteqartut pillugit isumasioqatigiissitsinissanik kommunini ingerlanneqartussanik sisamanik peqatigiiffiit LEV Inooqat-llu suleqatigalugit ingerlanneqartussanik Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinermit Naalakkersuisoqarfik piareersaavoq. Annertuumik innarluutilinnik ikiuisartunik ilinniartitsinissaq ukiumik ataatsimik sivisussusilimmik immikkoortukkuutaartumik aallartitsisoqassaaq.

KANUKOKA-mut 2014-imi ukiumoortumik aningaasaliissuteqarnermut atatillugu isumaqatigiissutaavortaaq ilaqutariinnut innarluutilinnik paaqqinnikkallartartunut akissarsiaq malunnartumik qaffanneqassasoq kiisalu inuusuttunut 16-niit– 24-nut ukiulinnut annertuumik innarluuteqartunut ukiut 4-t tikillugit Danmarkimiikkallartariaqartunut ukiumut ilassutaasumik ataatsimik tikeraarsinnaatitaaneq.

Ineriartornikkut akornutillit iliuuseqarnermi peqatigiiffiit LEV aamma Inooqat pitsaasumik suleqatigineqarput. Tassunga atatillugu ilaqutaasut namminneq piumassutsiminnik sulinerannut qujassutissaqarfigaakka, suliniarnerisigummi aamma paasinerulertarparput taakku ulluinnarni naapittakkaminni unammisassaas qanoq ittuusarnersut.

Innarluutilinnik isumaginninneq 1. januar 2011-mi kommuninut tunniunneqarpoq. Isumaqatigiissutigiissutaareersutut Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfiup KANOKUKA suleqatigalugu innarluutilinnik isumaginninnerup kommuninut tunniunneqarsimanera 2014-imi nalilersussavaat.

Innarluutillit pisinnaatitaaffii nukittorsarniarlugit FN-ip innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaanik Kalaallit Nunaat atsioqataasimavoq. Isumaqatigiissutip atulersinneqarnissaa salliutinneqarpoq, aammalu innarluutillit pillugit inatsisit nutarternissaannik suliaq aallartinneqarsimavoq.

NAKUUSA 2013

Danmarkimi UNICEF-ip Kalaallit Nunaannilu NAKUUSAp akornanni ukiunut tallimanut suleqatigiissutigisaaq aqutigalugu nunatsinni meeqqat pisinnaatitaaffii atugarissaarnerallu nukittorsarniarneqarput.

NAKUUSA Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu periarfissaraat, taamaattumillu nunanut tamarmut atuuttumik meeqqanut nunatsinni meeqqat inuusuttullu tamarmik sinniisoqarfigisaannik periarfissiinissaaq naleqqussimavoq. Inuusuttut 14-nit Meeqqat Isummorsorfiannut, MI-mut, ullumikkut ilaapput. MI-p ukiumoortumik naapittarnera NAKUUSA-p sulinerani qitiuvoq, tassami MI aqutigalugu meeqqat pisinnaatitaaffii oqallisigineqartarmata.

NAKUUSA-p siorna suliniutaa angajoqqaat akisussaaffiannut tungasooq tassaavoq ”Suli anaanamik, suli ataataamik!” Ukioq manna sammineqassaaq meeqqanut inuusuttunullu periarfissaqarluangitsunut inersimasut akisussaaffiat.

Allat qitornaannut pitsaasumik sunniuteqarsinnaanerup meeqqamillu ikiuinerup pissusissamisoorneranik immikkut iliuuseqarnissaaq isumataartitsisussaavoq. Qularutiginnilara tamatta maaniittugut suliniummut tassunga tapersersuinissarput.

Saammaateqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitaaq

Inuiaqatigiisugut oqaluttuarisaanerup ingerlanerani avataaniit akunnitsinniillu sunniisarnerit sakkortoorsuit aqutigisarsimavagut -

nunasiaanerup nalaani tamatumalu kingornagut. Sunniinerit ilaat nunasiaqarnermi eqqunngitsuliornerupput inuiaqatigiinnut kalaallinut ajoqutaasut. Sunniinerilli tamakkua ilaat pitsaanerpaamik siunertaqarluni iliusaasimapput ajunngitsunik angusaqaataasut, aammali siunertaanngikkaluartunik nuanniitsunik kinguneqartarsimasut. Ilami aamma immaqa nunasiaagallarnermeersunik kalaallinut ajoqutaasumik inuiaqatigiini sunniuteqartunik suli peqarpoq. Ullumikkut suli isumaginninnikkut unammilligassanik , nunasiaagallarnermik aallaaveqartunik, sorsugassaqarpugut.

Nunasiaataaneq qaangiussimavoq. Namminersorneq eqqunneqarsimavoq inuiaqatigiillu kalaallit inuiattut namminneq aalajangiisinnaasutut akuerisaasimapput. Ajoraluartumilli inuiaqatigiinni kalaallini ajoqutit sunniutillu ulloq manna tikillugu naammattuugassaajuarpur - inooqatigiinnikkullu kingornussat taama annikitsigisunik isumalluuteqartilluta qaangeruminaatsorujussuupput. Inuiannut nunasiaanngitsunut sanilliutissagutta suli immitsinnut ajoqusersorpallaarpugut. Tamarmik nalunngilaat nunatsinni isumaginninnikkut ajornartorsiuterpassuaqaratta.

Inuiaavugut suli ilarpassuagut qamuuna ikiligaasimasut ikiligaasartullu. Tamanna qanoq iliuseqarfigisariaqarparput - siumut ingerlaqqissinnaassagutta oqaluuserisariaqarlugu. Ulloq manna tikillugu nunasiaateqarnerup nalaa eqqartorneqarpat kamaatigineqanngitsoorneq ajorpoq, annersinneqartarluta imaluunniit pisuussuteqartutut misigisarluta. Suut qanoq ataqatigiinnerat tamakkiisumik paasissagutsigu paquminarsinnaasut

eqqartoruminaatsut eqqartortariaqarpagut. Paasinnineq akuersinerlu angullugit siumut alloriaqqissinnaajumalluta, taamaalilluta inuiangoqqilluta nukittuut suliumatuunik nukittuunillu inuttallit namminneq inuunerminnik aalajangiisinnaasut inuiaqatigiinnillu ingerlatitsisut.

Qujanartumilli nunatsinni nukittoortalerujussuuvugut. Inuppassuupput imminut nalliginermik misigisimanngitsut. Tamakkua suliat pingaartut tigummivaat nunarpullu nalilernerqarsinnaanngitsumik sullilluarlugu. Taakkua maligassaapput. Imaassinnaavoq taakkua saammaateqatigiinnissaamik pisariaqartitsinerpaajunngitsut. Taama isumaqarneq ataqqivara. Nukittuullu tamakkua maligassiuisuusinnaapput. Isumaginninnermut tunngasuni kisitsisit takutippaat ajortoqartoq qanorlu iliuuseqartoqartariaqartoq. Taamaattumik Saammaateqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitap suliaa tapersorsorneqarumaartoq neriuutigilluinnarpara.

Ilinniartitaaneq Ilisimatusarnerlu

Inuusuttut amerlanerujartuinnartut ilinniarnermik aallartitsillutillu naammassinnittalersimasut Naalakkersuisuni takusinnaagatsigu nuannaarutigaarput. Inuusuttorpassuilli - ilinniartitaanikkut iliuutsit annertunerulersimagaluartut - ulloq manna tikillugu ilinniarfinni matunik matoqqasunik naammattoorsuarput. Immaqa meeqqat atuarfianni naammattumik ilikkagaqarsimannginnamik, imaluunniit ilinniarfiit inuusuttunik oqaatsinik piginnaasamikkut pisariaqartitamikkullu assigiinngitsunik pisariaqartitsisunik tigusinissamut naammattumik inerisarsimanngimmata.

Taamaattumik ilinniarfiutivut ilinniakkanik sukkulluunniit ullutsinnut naleqquttunik neqerooruteqarsinnaasunngortillugit pitsanngorsartuariaqarput, pitsaassutsimikkut nunani allani ilinniarfiit pisinnaasaannit ajornerunngitsunik. Akisussaassuseqarneruneq, ilinniartitaaneq qaffassartuarnissarlu Nunatta ineriartornerani siuariatorneranilu oqariartuutiguarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaattumik Naalakkersuisut ilinniartitaanikkut iliuutsit nukittorsartuarniarpaat, ilinniartitaanikkut iliuutsigut pitsanngorsarlugit tamatumuuna amerlanerpaat ilinniartitaanissamut kissaatigisaat naammasineqarsinnaasunngortillugit.

Taamaattumik ilinniartitaanikkut nutarterinerit massakut ingerlasut atulersikkiartornerat ingerlanneqartuarlunilu annertusartariaqarpoq. Suliaq tamanna ingerlanneqassaaq soqutigisallit naleqquttut peqataasullu tamaasa qanimut suleqatigalugit. Tassunga atatillugu Naalakkersuisut ilinniartitaanermut pilersaarummut missingersuutaat nutaaq 2014-imi upernaakkut Inatsisartut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarlunilu oqallisigineqartinnagu ataatsimiinnerpassuit ataatsimeersuarnerillu ukiap upernaallu ingerlanerini Naalakkersuisunit ingerlanniarneqarput.

Meeqqerivitsialaap **nukittorsarneqarnera**
ingerlateqqinneqassaaq - **pingaartumik** **nunaqarfinni**
isorliunerusunilu

Atuarfitsialammik aaqqissuussineq massakut ukiut qulit ingerlasimalerput, oqartoqarsinnaavorlu nalilersuinissaq meeqqallu atuarfianni atuartitsinerup atuartunillu tamanik

tapersersuisinnaanerata ineriartorteqqinnissaa
pisarialerujussuannorsimalluni.

Meeqqat atuarfianniit inuusuttut ilinniarfiinut inuussutissarsiutinullu
ilinniarfinnut ikaarsaariarsinnaaneq nukittorsarniarlugu, aammalu
ilinniaqqittut ilinniakkaminnik naammassinnissinnaanissaat
annertusarniarlugu ilinniarfinni tamani ilitsersuinikkut
siunnersuinikkullu iliuuseq Naalackersuisut nukittorsarniarpaat.
Iliuuseq taanna ilaatigut ilitsersuinermit inatsit nutaaq
ataatsimiinnermi uani saqqummiunneqarumaartoq aqutigalugu,
aammalu nunamut tamarmut atuuttumik tarnikkut inuiaqatigiillu
tungaasigut ilinniagaqartunik siunnersuisoqatigiiffimmik illoqarfinni
ilinniarfeqarfiusuni annerni tamani pilersitsinikkut anguneqassaaq.

Inuussutissarsiutinut ilinniarfinni sungiusarfissatigut
ajornartorsiuteqarnera Naalackersuisunit
arajutsineqarsimangilluinnarpoq. Taamaattumik 2014-imi
Aningaasaqarnermut Inatsisissamut siunnersuummiippoq iliuutsit
ingerlalereersut saniatigut atuarnermi sungiusarfissanik
ineriartortitsinermit atorunnaartitsiartornermullu amerlanerusunik
aningaasaliisoqarnissaa siunnersuutigineqarluni.

Atuartut inissaqarniarnerat sungiusarfissat
ajornartorsiutigineqarneratulli ilinniartitaanermi akimmiffiusunut
pingaarnernut ilaavoq. Inuusuttut ilinniakkamik nutaamik
aallartitsigaanni illoqarfimmulluunniit allamut nuukkaanni
inissaqarniarnerup pitsaasuunissaa atugarissaarnermut
patajaatsuunermullu apeqqutaasorujussuuvoq. Naalackersuisut

arajutsisimangilaat sinerissami arlallinni ilinniartut inaasa amerliartortinneqartuarnissaat pisariaqartinneqartuarmat. Suliaq taanna kommunit qanimut suleqatigalugit ingerlanneqassaaq.

Ilisimatusarnermut tunngasut Naalakkersuisut ataatsimiinnermi uani inatsisissatut siunnersuutitut saqqummiuppaat, tamannalu ilisimatusarnermut siunnersuuteqartarnerup tiguneqarsimaneranut takussutissaavoq. Inatsisip siunertarpiaraa inuiaqatigiinnut kalaallinut iluaqutaasussamik kalaallit akornanni ilisimatusarnek nukittorsarlugulu siuarsarnissaa. Naalakkersuisut siunnersuutikkut naatsorsuutigaat nunatsinni ilisimatusarnikkut suliaq malunnartumik annertusarneqassasoq. Ilisimatusarnerup inuussutissarsiornerullu ataqatigiinnerulererat pilersinneqassaaq, innuttaasullu ilisimatusarnermi angusanut tunngatillugu paasisutissaannut isersinnaanissaat qularnaarneqassalluni.

Naligiissitaaneq

Ataatsimiinnermi uani naligiissitaanermut inatsit nutaaq Naalakkersuisut saqqummiutissavaat. Inatsisartut inatsisaatigut angutit arnallu naligiissitaanerat pillugu siunnersuutikkut peqqussutit naligiissitaanermut tunngasut inatsimmut ataatsimut katersorneqassapput, taamaalillutik peqqussutit paasiuminarnerulerlutillu innuttaasunut erseqqinnerulissallutik. Inatsimmi pingaarutilittut aalajangersarneqarpoq arnaaneq angutaanerluunniit pillugu uumisaarineq uumisaarinerillumu allat inerteqqutaanerat. Tamatuma saniatigut inatsisit malillugit siulersuisuni assigisaannilu arnat angutillu qanoq amerlatiginissaannut aalajangersagaqalissaaq. Inatsit

naligiissitaanerup ineritikkiartorneqarneranut ajunngitsumik
tunngavissaliiumaartoq Naalakkersuisunit qularineqanngilaq.
Arnat angutillu tamaasa naligiimmik pisariaqartippagut, inuiaqatigiit
oqimaaqatigiissumik tunngaveqartut pilersikkumavagut.

Aatsitassarsiorneq

Aatsitassarsiorfiusinnaasut pilersaarutit arlallit
piariikannertitereersimmata Naalakkersuisut nuannaarutigaa.
Massakkorpiaq piaanissamik qinnuteqaatit pingasut suliarineqarput.
Taakkua saniatigut naatsorsuutigineqarpoq aamma qinnuteqaat
ataaseq ukioq manna immaqaluunniit aappaagu tiguneqarumaartoq.

Akitsuut royalty pillugu London Mining-imut
isumaqatigiissuteqarnissaq Naalakkersuisut sulisimaqaat.
Isumaqatigiissutip tassunga tunngasortaa massakkut
naammassineqarpoq.

Tamatuma takutippaa piumasaqaatinik naleqquttunik
aatsitassarsiornermik ingerlatalinnut piumasaqaateqartoqarsinnaasoq.
Naalakkersuisunut pingaaruteqarluinnarsimavoq
aatsitassarsiorinissamut pilersaarutini royalty-p ilanngunneqarnissaa,
taamaalilluta inuiaqatigiit iluanaarutissap ilaanik pissarsinissaat
qularnaarumagatsigu.

Uran-isiunngilluinnarnissamik isummersimanerup
atorunnaarsinnissaanut tunngaviusumik aalajangiinissamut
siunnersuut Naalakkersuisut ataatsimiinnermi uani
saqqummiutissavaat. Tunngaviusumik isummerneq Inatsisartuni

akuerineqassappat Naalakkersuisut annertuumik paasiniaaneq aallartissavaat, sulisunut tamatumalu eqqaani najugalinnut peqqinnissakkut sulinermilu atukkat pitsaanerpaanissaat qularnaarniarlugu, aammalu uran-ip nunatsinneersup inussarinngisaminut apuutinnginnissaa Danmark peqatigalugu qularnaarniarlugu.

Tamatuma malitsigissavaa isummerfigineqassammat paaaffik eqqaalu qanoq periuseqarfigineqassanersoq, tassunga ilaalluni maleruagassat, atortussallu suut inissinneqassanersut. Tassalu qitiususaaq taassaavoq nunarsuarmi isumaqatigiissutit eqquutsillugit innarliinngitsumillu aatsitassarsiorneq qinngornernik uloriarnartunik akulimmik paaaffiusoq qanoq anguneqarsinnaanersoq.

Tassunga killinnermi soqutigisallit attuumassutillillu, pisortat innuttaasullu ilaatinneqarnissaat pingaartuuvoq. Tamatigummi imaassaaq aatsitassarsiornissamut pilersaarut aatsaat akuerineqarsinnaassalluni avatangiisit, isumannaallisaaneq, peqqissuseq inuiaqatigiillu eqqarsaatigalugit atasinnaasumik ingerlanneqarsinnaassappat - tamannami aatsitassarsiornermut inatsimmi piumasaqaataareerpoq.

Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut malillugu innuttaasut ilaatinneqarnissaat Naalakkersuisunut pingaartorujussuuvoq. Iliusaasinnaasut innuttaasunik peqataatitsisut allattorsimaffiat Naalakkersuisut akuerereersimavaat. Innuttaasut ataatsimiisinneqarneranni avataaneersut aqutsisuusartussaapput taamaasillugu qulakkeerniarlugu aatsitassarsiornermik soqutiginnittut

ingerlanniagartik pillugu innuttaasunut paasitsitsiniaanermut akuusarnissaat.

Naalackersuisut isumaqarput innuttaasunik paasisitsiniaaneq oqaloqatiginninnerlu pilersaarutunik pitsaanerpaanik pilersitsisartut. Amerlanertigut innuttaasut pissutsinik ilisimasaqarsinnaapput pilersaarutip iluatsinnissaanut pingaaruteqarluinnarsinnaasunik. Siornatigut oqaatigereerpara Naalackersuisut qanimut oqartussaaqataaneq pingaartimmassuk. Taama oqarneq oqarluartaarnerinnaangilaq.

Aatsitassarsiorfiit suliffissallu

Aatsitassarsiorfiusussap eqqaaniittunuinnaangitsoq inuiaqatigiinnulli tamanut aatsitassarsiornissamut pilersaarutaasarumaartut iluaqutaanissaat Naalackersuisunut pingaarluinnarpoq. Taamaattumik suliffeqanngitsut suliamullu ilinniarsimanngitsut pimoorussamik ilinniarteqqinnissaannut politikkeqarnissaq pingaartuuvoq, aatsitassarsiornissamut pilersaarutit piviusunnugussagalarpata piareersimaqqulluta. Ilinniartitaanerit taamaattut tassaanerussapput piginnaangorsaanerit inuussutissarsiutunik ilinniartinni, assersuutigalugu Aatsitassarsiornermut Ilinniartinni, Sanaartornermut Ilinniartinni, Oqaatsinut Ilinniartinni il.il. ingerlanneqartussat.

Innuttaasunik suliffeqarfinnillu aatsitassarsiornermut peqataasussanik piginnaangorsaanerit aappaagu ukiunilu tulliini ingerlatsinissat pingaartinneqarluinnartussaapput. Pikkorissarneq inunnut ataasiakkaanut aatsitassarsiornermut tunngasunik pikkorissartunut -

inuiaqatigiinnullumi iluaqutaajumaarpoq, tassami akileraarnikkut isertitat amerlissammata, aatsitassarsiornermi sulilernikkut ikiuutit aningaasartuutillu millissammata. Tamanna inuiaqatigiinnut iluaqutaallualissaaq.

Suliffeqarneq

Aatsitassarsiornermut pilersaarutit pilersinneqarnerisigut suliffissanik nutaanik pilersoqaraluarpalluunniit suliffissaaleqinermut tunngatillugu suli annertuumik unammilligassaqarpugut.

Suliffissaqanngitsut sulilerniassammata suliffinnik pilersitsissalluta pisussaavugut. Pineqartut amerlanersaat ilinniagaqanngitsuusut ilaginnaannarsinnaanngilagut. Tamanna pisortat iliuuseqarnissaannik piunasaqarpoq, aammali tamanna suliffeqanngitsut ataasiakkaat neqeroorutitik tigusiunanissaannik pimoorussillutillu iliuuseqarnissaannik piunasaqarpoq.

Taamaattumik iliuutsinik qanittoq isigalugu suliassaqartitsisunik Naalakkersuisut aallartitsiniarput. Namminersorlutik Oqartussat kommunillu peqataaffigisaannik immikkut ittumik suliassaqartitsiniarnermik ingerlatsisoqassaaq. Sulilersitsiniutit, ilinniartitseqqiinerit pikkorissartitsinerillu arlalissupput. Annertunerusumik misileraalluni aalisarnermik, nutarterinernik assigisaannillu tamakkua taperneqarumaarput.

Naalakkersuisut qinigaaffimmi uani suliffissaqanngitsut malunnartumik ikilisinnissaat erseqqissumik anguniagaraat.

Tunnngaviusumik inatsisiliornissamik ataatsimiititaliarsuaq

Qinigaaffiup uuma ingerlanerani partiinik Inatsisartuniititaqartunik naalakkersuinikkut aaqqissuussinermut ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsinissaq pillugu oqaloqateqarnissamut qilanaarpunga. Naalakkersuisut siuligut Inatsisartunit pisussaaffilerneqarput nassuiaasioqqullugit tunnngaviusumik inatsisiliornissamik ataatsimiititaliamik pilersitsinissamut tunnngaviusinnaasumik. Massakkut Naalakkersuisuusut suliaq taanna nanginniarpaat, nalunaarusiarlu inaarniarlugu taamaalilluni tulliani Inatsisartut ataatsimiilerunik nunatsinni naalakkersuinikkut aaqqissuussinermut ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsinissap oqallisiginissaanut tunnngavissaqaqqullugu.

Inaarutaasumik oqaaseqaatit

Naalakkersuisuni siulittaasutut uanga inuit inuiaqatigiillu nukittuut pilersinnissaat pingaarnertut anguniarpara, aamma anguniarpara namminersornermut qaninnerulernissarput kiisalu Naalagaaffiup Kalaallit Nunaata piviusunnngornissaanut qaninnerulernissarput. Tamatumunnga innuttaasut peqataatinneqassapput, naalaarneqassallutillu taamaasilluta ataatsimoorluta siunissatsinnut tamatta immikkut akisussaaffimmik kivitseqataasinnaaqqulluta.

Inatsisartut Naalakkersuisullu qinigaapput innuttaasut sinnerlugit aalajangiisartussatut. Apeqqutilli ilaanni ima pingaartigisarput innuttaasunut toqqaannartumik apeqqutigineqartariqartarlutik.

Siusinnerusukkut oqaatigereerpara uranimik akullit aatsitassat piiarneqannginnissaannik aalajangiussaasimasup

atorunnaarsinneqarnissaa Naalakkersuisut kissaatigigaat. Apeqqut tassunga tunngasoq maani, Inatsisartuni, aalajangiiffigissavarput.

Apeqqut alla immikkuullarilluni nunap ilaanut aalajangersumut tunngavoq. Tassalu Narsap eqqaani, Kuannersuarni, aatsitassarsiorneq akuerissaneripput. Pilersaarut taanna immikkuullarippoq, tassami nunap sananeqaataasa qaqutigootut, mineralinik radiop qinngorneranik ilaqartut iluaqutigineqarnissaanik ilaqarami - illoqarfiullu qanittuaniilluni.

Tassani pissutsit allaassutigaa aatsitassarsiorfissatut pilersaarutaasoq Narsap qanittuaniimmat.

Taamaattumik Kuannersuarni pillugit Kujataani innuttaasut isumaannik tusarniaalluni siunnerfiliisumik taasititsisoqarnissaanut partiit Inatsisartuniittut taperseerusunnert Naalakkersuisut tusarusuppaat. Aatsitassarsiornermi piiarneqartut ilaasa uranimik akoqarsinnaanerannut apeqqummut Kujataani innuttaasut qanoq isumaqarnerat Naalakkersuisut tusarusuppaat. Erseqqissassavara aatsitassarsiornermi qinnuteqaammik Naalakkersuisut tigusaqarnikuunngimmata, kisiannili apeqqummut tassunga kujataamiut tunngaviusumik isummernerat Naalakkersuisut aalajangernissaminni aallaavigisinnaasaat tusarusunneqarpoq.

Kuannersuarni pilersaarut pillugu kujataamiut siunnerfiliisumik
taasitinneqarnermikkut isummernerat
pituttuisuusussaangikkaluartorluunniit taasisitsinermi
saqqummersoq Kuannersuarni aatsitassarsiornermi qinngornernik

uloriarnartumik akulimmik piiasooqarnissaanut Naalakkersuisut aalajangerniarnerminni pingaartillugu tunngavissaasa ilagissavaat.

Kujataani innuttaasut siunnerfiliisumik taasisinneqarnerisigut akuutinniarneqarnerannik Naalakkersuisut kissaataannut qanoq isummernissassi tusarnissaa qilanaarivara tamassilu maani oqalliseqatiginissarsi aamma qilanaaralugu.

Inuiaqatigiit avissaartuunnata nunatta periarfissiissutai nunamut inuinullu iluaqutissanngorlugit ataatsimoorneq ugartortigu, inuttut kulturikkut aningaasatigut oqartussaaqataanikkullu nukittuunngortilluta.

Kuannersuit taamalu Narsaq ukiuni kingullerni annertuumik oqallisaasimapput.

Nunatsinni taalliortorsuarput Henrik Lund aamma Narsaminngaanersuuvoq. Ammaanermi oqalugiaatiga naggaserlugu, inuiaattut erinarsuutitta Nunarput Utoqqarsuanngoravit versiata kingullia issuarusuppara. Misigisimagama ammaanermi oqalugiaatinni siullerpaami oqariartuutigiumasannut naleqquttuusooq, tassalu inuiaattut siuariartornissatsinnut tamatta akisussaaffeqartugut. Tamannalu akisussaaffik pisussaaffiliivoq.

Taqilluni naami atunngiveqaaq,

kalaallit siumut makigitsi!

Inuttut inuuneq pigiuminaqaaq;

saperasi isumaqaleritsi!

Taama oqarlunga oqallilluartarnissassinnik kissaappassi.

Qujanaq!